

Panagiotis Diamantis: Osmanlıdan Cumhuriyete miras: Anadolu'nun Türkleştirilmesinde Pontos Helen soykırımı

Posted on 15/06/2017

1911'de başlayan Helenlerle ticaret ambargosu ve 1913 sonlarından itibaren benimsenen, Helenlerin doğu Trakya'dan ve Anadolu'nun Ege kıyılarından "göç etmesini teşvik" eden önlemler gibi eylemlerin de kanıtladığı üzere, Osmanlı devletinin, hâkimiyeti altındaki topraklarda yaşayan Helen varlığını ortadan kaldırmaya dönük bir planı vardı.

Geçtiğimiz yıllarda, Anadolu'nun Karadeniz bölgesine bir ilgi artışı söz konusu oldu ve çok sayıda dilbilimsel, kültürel, antropolojik ve tarihsel çalışma yapıldı. Türkiye'de bu çalışmaların en tartışma yaratanları, 1916 ile 1924 yılları arasında Pontos Helenlerinin Soykırımını ele alanlar oldu.

Uluslararası yasalara göre, soykırım suçu, ulusal, etnik, ırksal veya dini bir grubu, tamamen veya kısmen ortadan kaldırmak amacıyla işlenen aşağıdaki eylemlerden herhangi biridir:

- Grup üyelerinin kasten öldürülmesi.
- Grup üyelerinin bedensel veya ruhsal bütünlüklerine ağır zarar verilmesi.
- Grubun, tamamen veya kısmen yok olması sonucunu doğuracak koşullarda yaşamaya zorlanması.
- Grup içinde doğumlara engel olmaya yönelik tedbirlerin alınması.
- Gruba ait çocukların bir başka gruba zorla nakledilmesi.

Pontos Helenleri - hatta Anadolu'lu tüm Helenler - 1916 ile 1924 arasında bu eylemlerin tümüne maruz kalmışlardır. Kendilerinin yanı sıra, devlet görevlilerinin ve diplomatların tanıklıklarının, basından ve kişisel kaynakların kanıtlağığı üzere, Pontos Helenleri soykırım kurbanı oldular.

İttihat Terakki, 1910 Konferansı, Selanik: "Er ya da geç tüm Türk tebaanın Osmanlılaştırılması sağlanmalıdır, ancak şu netleşmektedir ki bu hedefe asla ikna yolu ile ulaşılamaz ve zor yoluna başvurulmalıdır."

*İttihat Terakki, 1911 Konferansı, Selanik (İttihat ideologu Dr. Bahattin Şakir):
"İmparatorluğumuzda eski dönemlerden kalan milletler, yabancı ve zararlı otlarla akrabadır ve kökleri sökülmelidirler. Vatanımızı temizlemek için..."*

Birleşmiş Milletler'in tanımı (uluslararası hukuktaki tek tanımdır), soykırım olması için, ölüm ve yıkıma uğratma eylemlerinin hayata geçirilmeden önce planlanmış ve organize edilmiş olmasını şart koşar. Böylesi planlar ilk kez İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Selanik'teki Ekim 1910 Konferansı'nda önerilmiş ve hazırlanmıştır. Times gazetesinin de 3 Ekim 1911'de, 3. sayfasında "Selanik Kongresi, Jön Türkler ve Programları" başlıklı haberi ile bildirdiği üzere, Merkez Komite önergesinde şöyle deniliyordu:

"Er ya da geç tüm Türk tebaanın Osmanlılaştırılması sağlanmalıdır, ancak şu netleşmektedir ki bu hedefe asla ikna yolu ile ulaşılamaz ve zor yoluna başvurulmalıdır."

Yine Selanik'te Talat Paşa başkanlığında gerçekleştirilen 1911 Kongresi'nde, İttihat ideologu Dr. Bahattin Şakir şunları söylemiştir:

"İmparatorluğumuzda eski dönemlerden kalan milletler, yabancı ve zararlı otlarla akrabadır ve kökleri sökülmelidirler. Vatanımızı temizlemek için..."

Bunun gibi belgelerin yanı sıra 1911’de başlayan Helenlerle ticaret ambargosu ve 1913 sonlarından itibaren benimsenen, Helenlerin doğu Trakya’dan ve Anadolu’nun Ege kıyılarından “göç etmesini teşvik” eden önlemler gibi eylemlerin de kanıtladığı üzere, Osmanlı devletinin, hakimiyeti altındaki topraklarda yaşayan Helen varlığını ortadan kaldırmaya dönük bir planı vardı. Bu planların sonucunda, neredeyse 3 milyona yakın Helen öldürüldü, Türklerin denetimi dışındaki bölgelere kaçmaya zorlandı veya zorla İslam’ı kabul ettiler. 1920 ortaları itibariyle, Anadolu’da yaşayan Hıristiyan Helen varlığı neredeyse yok olmuştur.

Birinci Dünya Savaşı’nın patlak vermesiyle birlikte, Helenlerin terörize edilerek Osmanlı İmparatorluğu’ndan sürülmesi kampanyası soykırım düzeyine yükseldi. Batıdan doğuya doğru tüm İmparatorluk topraklarında Helen erkekler, kadınlar ve çocuklar sürgün edildi ve katledildi.

1916’dan itibaren, Pontos (Karadeniz’in güney kıyısı) Helenleri hedeflendi. İngiliz savaş esiri E.H. Keeling (1924) tarafından *Adventures in Turkey and Russia* (Türkiye ve Rusya’daki Maceralarım) kitabında aktarıldığı üzere:

Esaretimiz sırasında (Kastamonu’da) Yunanların sayısı Karadeniz kıyısından gözetim altında getirilen, çaputa sarılmış çıplak ayaklı, sırtlarında inanılmaz ağır yükler taşıyan yüzlerce kadın ve çocuk sürgünle arttı.

Binlerce kurban açlık, susuzluk, bitkinlik, zorlu hava koşulları ve Osmanlı askerlerinin şiddeti nedeniyle hayatını kaybetti.

Osmanlı Türk İmparatorluğu’nun Ekim 1918’de çöküşü, kısa bir soluklanma imkanı oldu. Savaşın sonu ve Sultan’ın düşüşü, yıllarca süren eziyetten kurtulma ümidi oldu. Ancak Kemalist hareketin yükselişi, bu ümitlerin de sonu oldu. Anadolu’nun Türk kontrolü altındaki kesimlerinde, katliamlar yeniden başladı.

Ekim 1922’de, tüm Anadolu’yu denetim altına alan Mustafa Kemal hükümeti, kalan tüm Hıristiyan Helenlerin kovulması talimatını verdi. İslam’a dönenler, Helence konuşsalar da artık Helen sayılmadığı için muaf tutuldular. Helen-Türk nüfuslarının ‘mübadelesi’ sonucu, Helen Soykırımı’ndan kurtulanlar anayurtlarını sonsuza dek terk etmek zorunda kaldılar.

Bu insani felaket, Avustralya dahil, daha önce görülmedik çapta bir uluslararası yardımı ateşledi. 1920’ler boyunca Yunanistan’a dağılmış olan kurtulanlara nakit, gıda, battaniye ve giyecek yardımları gönderildi. Düzinelerce Avustralyalı, Amerikalı ve Avrupalı, buralarda yıllarca kaldılar ve Helen Soykırımı’ndan kurtulanların, onlar için tanıdık olmayan bu yeni topraklarda yeni bir hayat kurmasına yardım ettiler.

1922 ile 1926 arasında, Milletler Cemiyeti’nin kuzey Yunanistan’daki Mülteciler Komiseri olan Avustralya doğumlu albay George Devine Treloar, bu insanlara bir örnek. Helen Soykırımı’ndan kurtulan 108 bin erkek, kadın ve çocuğun hayatını kurtardı. Raporları, mektupları ve fotoğrafları, dizginsiz nefretin sonuçlarının acı hatıraları.

Helen Soykırımı’na ilişkin açığa çıkan gerçekler, medya, devlet görevlileri ve diplomatlar tarafından titizlikle belgelendi. Türk, Avrupalı, Amerikalı ve Avustralyalı kaynaklardan elde edilen belgeler, inkar edilemez gerçeğin bir resmini sunuyor: Anadolu’lu Hıristiyan nüfusun – Helenler, Ermeniler ve Asuriler – yıkımı, titizlikle planlandı ve hayata geçirildi.

Yüzyıl sonra, Helenler acılarının tanınması için adalet istiyorlar.

Çeviri: Mavri Thalassa

Kaynak: <https://dunyadanceviri.wordpress.com/2017/05/07/pontos-helenleri-acilarinin-taninmasi-icin-adalet-istiyor-panagiotis-diamantis/>

